

Vastaus Vihreät-valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen maksuttomien kuukautisvälineiden tarjoamisesta nuorille

Kunnanhallitus 30.01.2023 § 36

Asian valmistelija:
Hallintojohtaja Marja Kärkkäinen, p. 044 078 4670

Vihreät-valtuustoryhmän valtuustoaloite 23.1.2023:

”Kuukautisköyhyys koskee monia ihmisiä Suomessa. Kuukautisköyhyys on kuitenkin edelleen tabu ja vain vähän on tehty siihen puuttumiseksi.

Vähävaraiselle ihmiselle kuukautisvälineisiin kuuluva summa voi muodostaa merkittävän osan kuukauden tai viikon budjetista. Terveysiteet ja tamponit maksavat käyttäjälle kuukaudessa parista eurosta jopa yli kymmeneen euroon. Kenenkään ei tulisi joutua valitsemaan käyttääkö rahansa ruokaan vai kuukautisvälineisiin. Erityisesti tässä maailmantilanteessa yhä useampi on joutunut pohtimaan tätä asiaa.

Kuukautisiin liittyvään taloudelliseen epätasa-arvoon on tärkeä puuttua. Esimerkiksi Skotlanti on päättänyt tarjota ilmaisia terveysiteitä ja tamponia niitä tarvitseville. Samoin myös Helsingissä on tehty kokeilu, jossa ilmaisia kuukautissuojia jaettiin kerran kuukaudessa eri oppilaitoksissa. Kokeiluun oltiin hyvin tyytyväisiä. Sen koettiin normalisoivan käsitystä kuukautisista ja herättävän keskustelua kuukautisten ja kuukautisköyhyyden ympärillä. Joka viides kyselyyn osallistuvista oli aiemmin jättänyt kuukautistuotteita ostamatta, koska heillä ei ollut niihin varaa. Osallistujat saivat valita itselleen joko tamponi- tai sidepaketin tai molemmista koostuvan paketin tai koko kokeilun ajaksi uudelleenkäytettävän kuukupin. Myös Kustavissa on päätetty aloittaa kestokuukautissuojien jakaminen nuorille.

Ilmaisia kuukautisvälineitä tulisi olla tarjolla kouluissa, jotta ne ovat helposti nuorten saatavilla. Esimerkiksi kaikilla nuorilla ei välttämättä ole mahdollisuutta saada kuukautissuojia kotoa tai rahaa niiden hankkimiseen. Valitettavasti monelle kuukautiset tuottavat myös edelleen häpeää, ja tämä toimintatapa voisikin lievittää ihmisten kokemaa häpeää asiasta.

Jokaisella tulee olla oikeus valita itse omat kuukautisvälineensä, oli kyseessä sitten kuukuppi, tamponit, kestopaketti tai terveysiteet

Me esitämme, että Mynämäki selvittää mahdollisuutta tarjota maksuttomia kuukautisvälineitä nuorille.”

Päätösehdotus

(kj): Kunnanhallitus päättää antaa valtuustoaloitteen hyvinvointijaoston valmisteltavaksi.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Hyvinvointijaosto 10.05.2023 § 7

Asian valmistelija:

Liikunta- ja nuorisopalveluvastaava Anu Saarni, p. 050 300 2508

Mynämäen kunnassa on noin 230 kuukautissuojia tarvitsevaa 10-16-vuotiasta henkilöä. Kuukausittainen materiaalikustannus on arviolta n. 10 €/henkilö. Materiaalikustannukset olisivat täten peruskouluikäisten kohdalla vuositasolla noin 28 000 €.

Vaihtoehtoisesti kestokuukautissuojasetin (määrä, jolla arviolta on yksi kuukautiskierto hallittavissa) kertakustannus on n. 70 €/henkilö/vuosi, jolloin vuosikustannus 10-16-vuotiaiden kuntalaisten osalta olisi 16 000 € vuodessa. Materiaalikustannusten lisäksi tulisivat henkilöstöressurssien tarve sekä jakelujärjestelmän suunnittelu- ja toteutuskulut.

Edellä mainitun kustannusesimerkin lisäksi on huomioitava, että 1.1.2023 alkaen sosiaali- ja terveystalouden järjestämistä vastuu on siirtynyt kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille. Hyvinvointialue toimii pääasiallisena sosiaali- ja terveystalouden tuottajana ja järjestäjänä (laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021).

Nykytilanne: Mynämäen kunnan nuorisotiloilta, uimahallilta sekä kirjastolta on saatavilla äkilliseen tarpeeseen kuukautissuojia. Lisäksi hyvinvointialueen kouluterveydenhuolto osaltaan huolehtii koulupäivän aikaisesta toiminnasta.

Päätösehdotus
(Inpv):

Hyvinvointijaosto päättää lähettää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle vastauksena aloitteeseen: Mynämäen kunta jatkaa nykyisellä valmistelussa kerrotulla toimintamallilla.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti. Lisäksi hyvinvointijaosto lisäsi päätökseen: Hyvinvointijaosto seuraa nuorten hyvinvointiin liittyviä seikkoja.

Kunnanhallitus 12.06.2023 § 157

Päätösehdotus
(kj):

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle edellä olevan vastauksena Vihreät valtuustoryhmän aloitteeseen ja esittää, että valtuusto toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Tuula Toivonen ehdotti Nina Arvon, Markus Ylis-Junttilan ja Hanna Silvaanin kannattamana, että kuukautisvälineiden maksuttomuusasia palautetaan uudelleenvalmisteluun, koska nuorten vaikuttajaryhmältä ei ole pyydetty mielipidettä ja lapsivaikutusten arviointi puuttuu esittelytekstistä, vaikka on kyse 10–16-vuotiaista lapsista. Lisäksi SDP:n ryhmä ehdottaa, että selvitetäisiin myös mahdollisuus vuoden kokeiluun, jolloin nähtäisiin asian toimivuus ja kustannusvaikutukset.

Koska oli tehty esittelijän ehdotuksesta poikkeava kannatettu ehdotus, puheenjohtaja totesi, että asiasta täytyy äänestää. Äänestysmenettelyksi hyväksyttiin nimenhuutoäänestys siten, että esittelijän ehdotusta kannattavat äänestävät JAA ja Tuula Toivosen ehdotusta kannattavat äänestävät EI.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 3 JAA-ääntä (Huuskonen, Kontu ja Vilola) ja 8 EI-ääntä (Ylis-Junttila, Toivonen, Silvaani, Arvo, Karkoinen, Kylänpää, Mäkisalo ja Suominen).

Näin ollen puheenjohtaja totesi, että kunnanhallitus hyväksyi Tuula Toivosen ehdotuksen äänin 3–8.

Hyvinvointijaosto 04.06.2024 § 4
42/00.01.02.02/2023

Asian valmistelija:

Hyvinvointipäällikkö Anu Saarni p. 050 300 2508

Nuorten vaikuttajaryhmän 7.5.2024 antama lausunto
valtuustoaloitteeseen:

"Nuorten vaikuttajaryhmä kannattaa ilmaisia kuukautissuojia, sillä ne poistavat nuorten välistä epätasa-arvoisuutta. Kuukautissuojat tulisi olla ilmaisia kaikille alle 18 -vuotiaille.

Kuukautissuojien tulisi olla mahdollisimman helposti saatavilla esim. koulujen vessoissa voisi olla saatavilla muutamia suojia ja terveydenhoitajalta saisi isomman määrän suojia kotiin mukaan.

Kannatamme kertakäyttöisiä kuukautissuojia hygieenisistä ja käytännöllisistä syistä. Kestositeiden pesu ja hygieenisyydestä huolehtiminen vaatii työtä, kuukautiset ovat monissa perheissä edelleen tabu-asia. Kertakäyttöisten suojien kohdalla näitä ongelmia ei ole."

Kustannukset:

Kuukautissuojien maksuton jakaminen vähävaraisille ei sisälly kunnan lakisääteisiin tehtäviin. Vähävaraisten hygieniatarvikkeet sisältyvät Kelan perustoimeentulotukeen. Huomiona on, ettei kunnalla ole käytössä rekisteriä, jonka perusteella kuukautissuojia voisi jakaa taloudellisin perustein.

Tilastokeskuksen kulutustutkimuksen mukaan kuukautissuojien kuluu kotitalouksissa keskimäärin 12 euroa kuukaudessa.

Mynämäen kunnassa on 10-15-vuotiaita 210 ja 16-18-vuotiaita 93 ikäperusteisesti kuukautissuojia tarvitsevaa (henkilömäärät väestötiedoista 23.5.2024 päivän mukaisesti). Nuorten vaikuttajaryhmän esittämän kertakäyttöisten kuukautissuojien materiaalikustannukset olisivat laskennallisesti kuukausitasolla 3 636 euroa ja vuositasolla 43 632 euroa.

Materiaalikustannusten lisäksi tulisivat henkilöstöressurssien tarve sekä jakelujärjestelmän suunnittelu- ja toteutuskulut. Toiminnan edistäminen vaatisi talousarvioon lisämäärärahan. Edullisin ja tasa-arvoisin jakelutapa olisi, että nuori saisi pyytämällä kuukauden kuukautissidemäärän noutamalla sen nuorisotilalta, uimahallilta tai kirjastolta. Näin jakelu ei kohdistuisi oppilaitoksiin, jolloin kaikilla nuorilla ei olisi mahdollisuutta kuukautissuojien saantiin. Edellämainituissa kunnan toimipisteissä ei kuitenkaan ole käytössä rekisteriä, jolla todennettaisiin kuntalaisuus.

Nykytilanne:

Mynämäen kunnan nuorisotiloilta, uimahallilta sekä kirjastolta on saatavilla äkilliseen tarpeeseen kuukautissuojia. Lisäksi hyvinvointialueen kouluterveydenhuolto osaltaan huolehtii koulupäivän aikaisesta toiminnasta.

Lapsivaikutukset: Kuukautissuojien jakelu poistaisi sosiaalisen epätasa-arvoisuuden.

Päätösehdotus (hvp): Hyvinvointijaosto päättää lähettää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle vastauksena aloitteeseen:
Mynämäen kunta jatkaa nykyisellä valmistelussa kerrotulla nykytilanteen toimintamallilla.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.